Ballada o Janku Wiśniewskim

Chłopcy z Grabówka[1], chłopcy z Chyloni[2].
Dzisiaj milicja użyła broni.
Dzielnieśmy stali i celnie rzucali.
Janek Wiśniewski padł.
Na drzwiach ponieśli go Świętojańską.
Naprzeciw glinom, naprzeciw tankom[3].
Chłopcy, stoczniowcy, pomścijcie druha.
Janek Wiśniewski padł.
Huczą petardy, ścielą się gazy,
Na robotników sypią się razy.
Padają dzieci, starcy, kobiety.
Janek Wiśniewski padł.
Jeden zraniony, drugi zabity,
Krwi się zachciało słupskim bandytom[4].
To partia strzela do robotników.
Janek Wiśniewski padł.
Krwawy Kociołek[5] to kat Trójmiasta,
Przez niego giną dzieci, niewiasty.
Poczekaj draniu, my cię dostaniem.
Janek Wiśniewski padł.
Stoczniowcy Gdyni, stoczniowcy Gdańska.
Idźcie do domu, skończona walka,
Świat się dowiedział, nic nie powiedział.
Janek Wiśniewski padł.
Nie płaczcie, matki, to nie na darmo
Nad stocznią sztandar z czarną kokardą.
Za chleb i wolność, i nową Polskę.
Janek Wiśniewski padł.

[1] Grabówek, [2] Chylonia – robotnicze dzielnice Gdyni
[3] tank – czołg
[4] słupscy bandyci – mowa o słuchaczach Szkoły Podoficerskiej Milicji Obywatelskiej w Słupsku, którzy zostali skierowani do tłumienia wydarzeń w grudniu 1970 r.
[5] Krwawy Kociołek – Stanisław Kociołek – członek Biura Politycznego KC PZPR; miał on odegrać istotną rolę w pacyfikacji robotniczych protestów w grudniu 1970 r.

K. Dowgiałło, ok. 1971 r. [za:] P. Brzeziński, *Ballada o Janku Wiśniewskim*, https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/biuletyn-ipn/9665, Biuletyn-IPN-nr-122010.html (dostęp 20.02.2024).

Praca z tekstem

1. Na podstawie wiedzy pozaźródłowej wyjaśnij, kim był Janek Wiśniewski.

2. Wytłumacz, dlaczego autor ballady nie użył prawdziwych personaliów bohatera utworu. Wykorzystaj także wiedzę pozaźródłową.

3. Wyjaśnij, dlaczego władze komunistyczne nie podawały do publicznej wiadomości tożsamości ofiar zajść na Wybrzeżu. Odwołaj się także do wiedzy pozaźródłowej.

4. Wskaż treści ballady, które są odzwierciedleniem zdarzeń z 1970 r. w Gdyni. Podkreśl odpowiednie fragmenty utworu.

5. Wytłumacz, czemu miało służyć napisanie *Ballady o Janku Wiśniewskim*.

6. Przedstaw, w jaki sposób w kulturze masowej prezentowane są wydarzenia z grudnia 1970 r. Wykorzystaj także wiedzę pozaźródłową.

Materiały do serii „Ślady czasu" pobrane ze strony www.gwo.pl
gdańskie wydawnictwo oświatowe